



**Den nye racisme
aktører, forhistorie, modstrategier**

Røgilds, Flemming

Published in:
Dansk Sociologi

Publication date:
2002

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Røgilds, F. (2002). Den nye racisme: aktører, forhistorie, modstrategier. *Dansk Sociologi*, 13(3), 101-111.
<http://ej.lib.cbs.dk/index.php/dansksociologi/article/view/442/464>

KRONIKKEN

Den nye racisme:

Aktører. Forhistorie. Modstrategier.

af Flemming Røgilds

For ikke så længe siden havde jeg en bemærkelsesværdig oplevelse. Jeg havde aftalt et møde med en socialarbejder i en af de københavnske forstæder. Vi skulle tale om hans og hans kollegaers socialpædagogiske arbejde med de såkaldte utilpassede unge. Da jeg kom derud, viste det sig, at de var blevet kaldt ud til en "situation", som han kaldte det, og at der faktisk ikke ville dukke andre op, men at jeg kunne komme til at tale med nogle af medarbejderne i et af de konsulentfirmaer, de også havde ansat til denne opgave i den givne kommune. Det indvilligede jeg i, og han ringede straks efter til en af sine frontmedarbejdere, der også skulle deltage i det møde, han i al hast fik arrangeret i stedet. Han fortalte mig, at de havde et fortrinligt samarbejde, selv om han selv havde en afrikansk-amerikansk baggrund og den anden havde en palæstinensisk, for var der en ting, der var sikkert, så var det, at han i hvert fald ikke var dansk, og at frontmedarbejderen heller ikke var det. De var ganske vist født og opvokset her i landet, men alligevel. Da jeg svarede, at der formentlig var flere og flere med en etnisk minoritetsbaggrund, der ville fornægte enhver tilknytning til danskheden, selv om det at være dansk for nogle få år siden havde været et af de bedre pas at have i hånden, når man rejste i den tredje verden, kom der ikke en lyd over hans læber. Under det efterfølgende møde fortalte han mig imidlertid, at han, hvis han på det tidspunkt havde haft et baseballbat hos sig, ville have slået mig ned med det. Han oplevede åbenbart min spagfærdige kommentar som endnu et udtryk for den mentalitet, der så at sige kræver, at de herboende etniske minoriteter enten skal blive danske eller forsvinde. Heraf reaktionen.

Jeg skal i det følgende forsøge at belyse, hvorledes det overhovedet er kommet så vidt, ved at se på, om et begreb som

den nye racisme har en forklaringsværdi i denne sammenhæng. Jeg skal ligeledes forsøge at belyse, at den racisme, vi i dag oplever i Vesten, er udtryk for en konvergens mellem en overgang fra den vulgære til den kulturelle racisme og en tilsvarende overgang fra den gamle til den nye racisme. Det er en diskussion, der har præget den akademiske debat i kulturanalytiske kredse og de sociologiske studier af samfundets sammenhængskraft efter at migrationen i stigende grad er blevet sat på den politiske dagsorden i de overudviklede lande, og jeg skal derfor starte med at give en kort oversigt over begrebets historie og udvikling (Barker 1981; CCCS 1982; Fanon 1967; Gilroy 1987, 1993, 2000; Røgilds 1988, 1995, 2000).

Den nye racisme – et begreb og dets forhistorie

I nyere tid er den engelske filosof Marin Barkers bog *The New Racism* (Barker 1981) central for en forståelse af, hvorledes der i 70ernes politiske diskurs i England er sket en kobling mellem befolkningens ægte frygt for indvandringen, den almindelige forestilling om at de etniske minoriteters kultur er så fremmedartet, at den ikke kan forenes med den engelske, og at der forsåvidt ikke ligger en forestilling om biologisk set højere- og laverestående "racer" til grund for denne frygt, men en så stor kulturel forskellighed mellem den dominerende og den fremmedartede kultur, som de bringer med sig, at den rettelig bør påtales, hvis nationens egenart skal overleve. Det bliver således denne sammenkobling, der ifølge Barker kommer til at udgøre den nye racismes kerne.

Samtidig bliver det denne sammenkobling, der gang på gang får fortalene for den nye racisme til at erklære, at de bestemt ikke er racister, men derimod kun er fortalere for det nationale fællesskabs

interesser, når de fremhæver de kulturelle forskelligheder som så fremtrædende, at de uforvarende ender med at forlene kulturen med den rolle, biologien før havde i "racereleationsindustrien"¹. Så selv om man af samme grund kan spørge sig selv, om forskellen mellem den gamle og den nye racisme alligevel ikke ender med at blive ens, når den vulgære racisme på denne måde udskiftes med en kulturel racisme (Fanon 1967), vil de, der begynder at studere denne debat nærmere, relativt hurtigt finde frem til, at der bag denne sammenkobling ligger en diskussion om forskydningerne i forholdet mellem stat, "race", klasse, køn og lokalsamfund på den ene side og forholdet mellem etnicitet, modernitet og identitet på den anden (Røgilds 1988).

Er racismen ikke først og fremmest et fænomen, der dels skal gøre den samfundsmæssige transformationsproces forståelig for befolkningen og dels skal opretholde forskellene mellem de, der er indenfor, og de, der er udenfor fællesskabet, kunne man spørge sig selv.

Det er i hvert fald denne dimension, der sidenhen bliver fokuseret på i forskningen på dette område i England i første halvdel af 80'erne, idet man i stigende grad begynder at interessere sig for den nye racismes funktion som kriseløsningsmekanisme i Thatcherismens England. Et af de mere væsentlige eksempler på en sådan opfølgning af, hvilken funktion overgangen fra den gamle til den nye racisme har for samfundsudviklingen i England, finder man i den kulturanalytisk inspirerede udforskning af "raceproblematikken" fra den såkaldte "Birminghamskole". Jeg tænker på publikationen *The Empire Strikes Back*, hvor en gruppe forskere fra "Birminghamskolen" forsøger at analysere racismen – eller rettere de historisk specifikke, men forskelligartede former for racisme, man på det tidspunkt må have for øje – ved

blandt andet at analysere sådanne felter som den autoritære populisme, Thatcherismen ifølge dem repræsenterer; stigmatiseringen og patologiseringen af de sorte seksualitet og familieformer fra den dominerende kulturs side; kriminaliseringen af de unge sorte og de forskellige forestillinger om, hvorfor de unge sorte klarer sig dårligere i skolen end deres jævnaldrende blandt de unge hvide for endelig at analysere de "raceuroligheder" i juli 1981, hvor niogtyve af de større engelske byer oplever et ungdomsoprør, der endnu engang problematiserer forholdet mellem "race" og klasse ved at placere de unge sorte og hvide i en central rolle i denne dialektik. Der er tale om en analyse, der i stedet for at fokusere på forestillingerne om den berettigede frygt for De Andre snarere forsøger at indkredse den rolle, common-sense racismen og den dermed forbundne opfattelse af en livsform, der trues af indvandringen, spiller for konstruktionen af den nye - kulturalistisk funderede - racisme (CCCS 1982)².

Dette værk er om noget medvirkende til, at de senere britiske kulturstudier også får karakter af makrosociologisk funderede samtidsdiagnoser. Dette gælder især for de analyser, kulturanalytikerens Paul Gilroy har foretaget med *There Ain't no Black in the Union Jack* (1988) som det første af en række markante værker. Her analyserer han forholdet mellem "race", nation og kulturpolitik på en sådan måde, at han dels tildeler racebegrebet en relativ autonomi i den hidtidige dialektik mellem "race" og klasse og dels foretager et opgør med såvel højrefløjen som venstrefløjen, når han kritiserer begge parter for at være lige gode om at fungere som kolportører af den nye racisme og dermed også i deres forvaltning af forholdet mellem racisme og antiracisme.

Han definerer den nye racisme som

en racisme, der på den ene side er baseret på en problem-offer symmetri i synet på de sorte i det engelske samfund og på den anden side er baseret på en etnisk absolutisme, der i sidste instans fører til en forestilling om, at de sortes og de hvides kultur er så uforenelig, at de ikke kan leve side om side. Som så ofte før bliver kulturbegrebet og den dermed forbundne forskellighedsracisme central for forståelsen af, hvorledes de forskellige forfattere fortolker begrebet, og Paul Gilroy kritiserer da også det kulturbegreb, der ligger til grund for den etniske absolutisme, for at være baseret på en forestilling om, at der kan vedblive med at være vandtætte skodder mellem de forskellige etniske grupper, frem for at betragte kulturen som et sæt af synkretistiske processer, der er medvirkende til at skabe helt nye opfattelser af, hvad det vil sige at være sort. Han viser samtidig, hvorledes racismen paradoksalt nok har været medvirkende til at gøre raceproblematikken mindre betydningsfuld som social determinationsfaktor inden for de blandingskulturer, der er ved at udvikle sig i de indre bydele i de større engelske byer. Der er en række andre elementer i denne analyse omkring den sorte sociale bevægelses forankring i en diasporisk politik, som han tager op i sine senere værker *The Black Atlantic* (1993) og *Between Camps* (2000). Jeg skal undlade at gå ind i en detaljeret gennemgang af disse og nøjes med at understrege, at de med deres fokus på de transkulturelle og transnationale alliancer, de sorte har været i stand til at indgå over Atlanten, har skabt et nyt syn på det kulturelle tilhørsforhold, der gør op med forestillingen om en identitet mellem etnisk, kulturel og national identitet på begge sider af "the colour line". Ligesom jeg skal nøjes med at fastslå, at Paul Gilroy i stigende grad er begyndt at interessere sig for, hvilken rolle såvel den gamle som den

nye racisme historisk har spillet for den lejrtenkning, der har gjort

lejren til en metafor for den patologiske sammenfletning af nation og "race", der henviser til en særlig fortolkning og kontrol med fænomener som identitet, slægtskab, solidaritet og tilhørsforhold (Gilroy 2000; Røgilds 2000:187).

Det radikale kritiske projekt fra "Birminghamskolen" bliver på denne måde ved med at være en integreret del af kulturanalyserne, således at verden ifølge Stuart Hall, den karismatiske leder af "Birminghamskolen" fra slutningen af 1960'erne til slutningen af 70'erne, kan vedblive med at være et påtrængende anliggende for kulturstudierne. Hvad Stuart Hall mener hermed, har en af de britiske kulturstudiers arvtagere i Sverige, Ove Sernhede, formuleret på følgende måde:

Den kritiske og samtidsorienterede kulturforskning må befinde sig i spændingsfeltet mellem menneskers til tider utilstrækkelige og uværdige eksistensbetingelser og de ideologier, diskurser eller repræsentationer, der skabes af disse livsvilkår, og med hvis hjælp enhver form for selverkendelse og forståelse af omverdenen skabes (Røgilds 2001: 57; Sernhede 1999:29).

Der er både her i landet og i udlandet en række andre forskere, der har været inspireret af denne særlige britiske udforskning af den nye racisme. Det er et begreb, der med dets fokus på den kulturelle forskellighed og de barrierer, den formodes at skabe i kulturmødet, refererer til en sammenkobling af befolkningens postulerede ægte frygt for det – el-

ler de – fremmede, en common sense racisme og en kulturalistisk forståelse af forholdet mellem slægtsskab, tilhørsforhold og solidaritet (Andersson 1999; Back 1996; Cohen 1999; Hervik 1999; Pred 2000; Røgilds 1988, 1995; Råthsel 1997; Schierup 1993; Sernhede 1999; Solomos & Back 1996; Taguiff 1999; Ålund 1996).

Er DF nyracistisk eller neonationalistisk?

Det er i de sidste par år blevet mere og mere legalt at henvise til den genuine frygt, den fortsatte indvandring skaber i befolkningen på grund af fortsatte familiesammenføringer og forskellige grupper af flygtninges mere eller mindre legitime ret til at søge om asyl her i landet. Samtidig er det blevet mere og mere almindeligt at tale om de problemer, de forskellige etniske minoriteter formodes at repræsentere, således at der ikke længere skelnes mellem det at være et problem og have et problem i indvandrer- og flygtningedebatten. Dansk Folkepartis jordskredssejr efter folketingsvalget i november 2001 har ikke gjort denne særlige form for identitetslogik i den politiske diskurs mindre sejrrig. Tværtom.

Som parti har Dansk Folkeparti ikke alene været medvirkende til, men også drivkraften i en beskrivelse af de herboende etniske minoriteter som enten problemer eller ofre. Det har om nogen været medvirkende til at piske en indvandrerfjendsk stemning op i den danske befolkning ved at fremstille forholdet mellem majoritet og minoritet på en så rigid måde, at der bliver tale om en relation mellem "os og dem", der ikke alene opererer med en række stereotyper om de etniske minoriteter, men også opererer med en række stereotyper om os selv og den truede danskhed, som Dansk Folkeparti med mellemrum besynger i høje toner. Der er derfor ingen tvivl om, at historike-

ren, ph.d.-studerende René Karpantschof, har ret, når han i en kronik i dagbladet *Information* om den forskningsrapport, han har lavet for Europakommissionen om populismens og højreextremismens udvikling i Danmark i de seneste tyve år, karakteriserer partiets retorik og politiske stil som nyracistisk og en af de væsentligste årsager til højrepopulismens vækst i Danmark i samme periode (Karpantschof 2002a, 2002b:29f). Denne karakteristik bliver der imidlertid sat spørgsmålstejn ved af en anden historiker, Jan Ifversen, fra Center for Europæiske Kulturstudier i Århus, der i en efterfølgende kommentar hævder, at

der gemmer sig en politisk dagsorden bag benævnelsen af Dansk Folkeparti som racistisk. Ved at betegne bestemte politiske opfattelser som racistiske, ekskluderes de af den politiske debats accepterede normalområde,

siger han i kommentaren til Karpantschofs kronik og tilføjer. "Min interesse i spørgsmålet er dog mere akademisk", hvorefter han med denne karakteristik af Karpantschof som en, der begår urent trav ved at betegne partiet som nyracistisk, i sin tilsyneladende rene akademiske analyse når frem til, at det i stedet må være neonationalistisk. Ifversen skildrer de neonationalistiske træk ved Dansk Folkeparti på følgende måde:

Et grundlæggende træk i neonationalismen er at udpege de fremmede og "lukke dem inde" i en anden kultur. De fremmede ansues imidlertid ikke kun som ikke passende. Ifølge neonationalismen står de også tilbage for de oprindelige. Et kernepunkt for neonationalismen er, at de fremmedes kultur er tilbagesgående, primitiv, "middelalderlig".

Her adskiller den sig fra traditionel nationalisme, der nok lægger vægt på forskelle, men ikke nødvendigvis indsætter dem i et fuldt udfoldet hierarki. Neonationalismens primære betræbelser er at fremstille billeder af inferiorer kulturer, som kan påklistres bestemte grupper af mennesker. Det er sådanne billeder, der giver anledning til anklager for racisme. Imidlertid er der snarere tale om "kulturalisme", eftersom det bærende element i fremmedfjendskeden er kultur – forstået på hermetisk og forsimplende måde. Hvis vi forholder os til de indholdsmæssige elementer, må racisme indebære en forestilling om inferiorer og degenererede racer". (Ifversen 2002).

Ifversen opererer folgelig med en racismeforståelse, der er baseret på den gamle eller vulgære racismes (vrang)forestillinger om et hierarki af "racer", og har til trods for, at han arbejder på et center for europæiske kulturstudier, intet kendskab til den efterhånden femogtyveårige forskning omkring den nye racisme og de spor, den har sat sig i den **politiske diskurs i Europa**. Det ville i sig selv være tilgiveligt, hvis han ikke havde indledt sin kommentar til Karpantschofs kronik med at henvise til den slet skjulte dagsorden, der ifølge ham skulle ligge bag dennes kritik af Dansk Folkeparti som et nyracistisk parti. Hvad denne dagsorden går ud på, kommer frem til sidst i kommentaren, hvor han påstår, at Karpantschof med henvisningen til de nyracistiske træk ved Dansk Folkeparti er interesseret i at skruer tiden tilbage til mellemkrigstidens racismedebat. Karpantschof har ganske vist en forestilling om, at der er en lighed mellem vore dages antinazisme og antiracisme, hvad jeg personligt er uenig med ham i, men forsøger samtidig at bygge videre på en efterhånden vidt udbredt forskning på dette område, når han, nærmest modviligt, siger, at han er nødt til at karakteri-

sere Dansk Folkeparti på denne måde (Karpantschof, 2002b:29f.). Hvad, der dog er endnu værre, så rummer Ifversens karakteristik af de neonationalistiske træk ved Dansk Folkeparti præcis de samme henvisninger til de kulturelle forskelle, som den nye – kulturalistisk funderede – racisme forsøger at indkredse, når det er forholdet mellem den dominerende kultur og de etniske minoriteter, der er genstandsfeltet for den politiske diskurs. Det ville derfor have været langt mere klædeligt og for så vidt også langt mere akademisk interessant, hvis han havde interesseret sig for, hvorledes den nye racisme og neonationalismen faktisk står i et indre dialektisk forhold til hinanden, når de på hver deres måde fastlåser de etniske minoriteter i en problem-offer-symmetri⁴. Så forskeren fra Århus har kort og godt skudt sig selv i foden med denne kommentar.

Et had-kærlighedsforhold

Man behøver blot at analysere de stramninger, integrationsloven har været udsat for siden slutningen af 1980'erne, for at konstatere, at man ikke kan isolere nyracismen til Dansk Folkeparti og dermed til ét parti på den yderste højrefløj i dansk politik⁵.

Den optræder i forskellige ikklædninger hos flere af de andre partier, ligesom den heller ikke kan siges at være isoleret til højrefløjen. Højre- og venstrefløjen er faktisk i mange tilfælde enige om at anskue de etniske minoriteter ud fra problem-offer-symmetrien og risikerer dermed at reducere hele deres eksistens til at være enten problemer eller ofre. På tilsvarende vis behøver man blot at analysere den sammenhæng mellem immigration, kriminalitet og nationalt forfald, som størsteparten af de europæiske partier på den yderste højrefløj i de sidste par år har haft som identitetsmarkører i deres politiske retorik (Røgilds 2002).

Dertil kommer, at langt de fleste "racister" med respekt for sig selv ikke vil definere sig selv som sådan, fordi det er den kulturelle uforenelighed frem for den raciale, de betoner i deres politik. Det gør ikke det antiracistiske arbejde lettere for de, der ønsker at forholde sig interventionistisk til debatterne om det multikulturelle samfunds fremtid, og det har fået enkelte teoretikere til at plædere for, at man af gode antiracistiske grunde undlader at bruge racebegrebet, fordi det i sidste instans er racismen, der skaber "racerne" og giver dem substans som politiske agenter (Gilroy, 1990, 2000, 2002)⁶.

Da der i den hidtidige omtale af nyracismen først og fremmest har været tale om en indholdsbestemmelse af denne, skal jeg til sidst komme med nogle betragtninger om nogle af de former, nyracismen antager, og nogle af de mekanismer, den er forbundet med.

Jeg vil her støtte mig til den svenske idéhistoriker, Michael Azar, og hans analyse af det had-kærlighedsforhold, der ligger til grund for den racistiske logik. Den har "en veludviklet sans for forskelle hos 'De Andre'. Påviser man en lighed, opfinder den umiddelbart derefter endnu en forskel" (Azar 2001:59), siger han blandt andet om dynamikken bag denne forskellighedsracisme. Det bliver således endnu sværere for de etniske minoriteter, der igennem forskellige former for forhør har gjort deres bedste for at finde frem til de rette løseord, der kan gøre dem til enten svenskere eller danskere, eller hvad det nu måtte være af nationale identiteter, de skal tilegne sig, fordi målet for det begærede objekt ifølge denne logik hele tiden forskyder sig i det dunkle. Der er ganske vist en grænse, der symboliserer, hvad der skal overskrides, for at man kan blive en del af det attraktive fællesskab. Denne grænse forskyder sig imidlertid hele tiden, selv om man ifølge den nye racismes logik

ikke længere opererer med en absolut grænse mellem forskellige "racer", som det var tilfældet i racebiologien, men med en relativ grænsedragning, hvor de forskellige kulturer og folkeslag måles ud fra deres civilisationsniveau. I princippet skulle det således være muligt at tilægne sig de egenskaber, der skal til, for som "indvandrer" at kunne blive en rigtig dansker. Spørgsmålet er bare: Hvornår indtræffer denne dag, og hvem afgør, hvornår "indvandrerens" er blevet en rigtig dansker blandt alle de andre danskere? For at besvare dette spørgsmål må man forstå, hvorledes det dels bliver nødvendigt at operere med en slags udskydningens logik og dels bliver nødvendigt at undersøge den nationalistiske diskurs, der opererer med forestillinger om "rigtige" og "ægte" danskere, der er i besiddelse af den ekstra dimension i den danske identitet, der ikke giver plads til den såkaldte indvandrer. Selv om der nu snarere tales om sådanne begreber som kultur, nation og folk end om "race", sker det på en sådan måde, at der tilsyneladende opstår en konvergens mellem den absolutte og relative grænsedragning. Denne diskurs italesætter folgelig de absolutte forskelle mellem de forskellige kulturer på en sådan måde, "at den resolut vægrer sig ved at komme med en entydig fremstilling af, hvad forskellene mellem de forskellige kulturer består i, hvor grænserne mellem dem går, og hvilke løseord, der skal til, for at man kan passere dem", siger Azar (Azar 2001:66), samtidig med at han om situationen på den anden side af Sundet tilføjer:

"Forestillingen om, at en hvilken som helst indvandrer kan gå hen og blive svensk gennem sit medborgerskab angriber de selvudnævnte svenskeres identifikation med den "ægte svenskhed" i selve hjertekulen. Den truer netop forestillingen om "det specifikt svenske", der ligger til grund for det eksklusive fælles-

skab mellem svenskerne, ligesom den truer forestillingen om en unik fælles fortid og en fælles fremtidig skæbne, der er uopnåelig for den, der ikke allerede fra begyndelsen er blevet indviet, selv om man aldrig præsenteres for en kronologisk redegørelse for faserne i denne udviklingshistorie. Det, der gælder for fantasien om den "ægte svenskhed", adskiller sig således ikke nævneværdigt fra en lang række andre former for gruppepsykologiske alliancer, hvor de, der ønsker at blive en del af fællesskabet, står over for en lang række svære, ritualiserede prøver" (Azar 2001:70f.). Uden at vide af det, fortsætter Azar,

lider racisten i dybden af sin identifikation af et fortsat behov for at være afhængig af den modpol, han ikke vil være, således at han ender med at konkludere, at "den ægte svenskhed" er fantasien om dette gådefulde rum, hvor man som optaget medlem bliver genstand for de andres begær og kærlighed, samtidig med at man selv opnår den ærefulde opgave at blive ved med at vogte de lukkede porte hertil" (Azar 2001:71f.).

Det er følgelig det samme had-kærlighedsforhold, der får Azar til at karakterisere den racistiske logiks behov for at uddrive indvanderne ved at gøre dem til syndebugke på følgende måde:

Hvis det ikke var for indvandreren, ville vi ikke have haft alle de problemer, som kultursammenstødet fører med sig, for så ville kriminaliteten forsvinde og forstadsproblemerne ophøre, ligesom kvinderne ikke ville blive voldtaget, således at folket kunne leve i en fortsat harmoni og velstand. Folket ville atter blive til et

folk, akkurat som i de gode gamle dage hvor alle kendte alle og talte det samme sprog, og hvor ingen var blevet besudlet af alt det fremmede. Mobiliseringen mod dette fjendebillede er samtidig en mobilisering for en vision om ens eget folks egenart, eksklusivitet og indre godhed. Og for en udradering af erindringen om de strukturelle politiske uretfærdigheder, som den herskende orden er forbundet med. De Andre jages og dræbes helt bogstaveligt – for at anvende et berømt udtryk – for vore synders skyld" (Azar 2001:77).

Ifølge denne karakteristik er det vel ikke nogen overdrivelse, hvis man konstaterer, at den nye racisme gør "indvandreren" til danskhedens bedste ven, samtidig med at der er indbygget en række eksorcistiske elementer i det herskende integrationsparadigme, de etniske minoriteter er underlagt i dette lille land, der kæmper en så krampagtig kamp for at overleve som en nation og et folk⁷. Ja, man kan måske gå så vidt, at man spørger sig selv, om danskerne overhovedet kan vedblive med at være danskere, hvis "indvanderne" ikke eksisterer.

Et spektrum af synkretistiske relationer?

Der er ikke noget underligt i, at den socialarbejder, jeg møder på en af mine eks-kursioner til de ydre forstæder, frasiger sig ethvert behov for at blive dansker som følge af den symbolske vold, han og de af hans klienter, der har en etnisk minoritetsbaggrund, alt for ofte oplever, når de konfronteres med budskabet om, at de enten skal forvandle sig selv til danskere eller forsvinde. Der er derfor også her i landet behov for at skabe en alliance mellem en kulturanalytisk og en sociologisk tilgang til denne problematik, der

ikke placerer de forskellige former for kulturelt tilhørsforhold i ulåselige binære oppositioner, men lader dem indgå i et spektrum af synkretistiske relationer, der analyserer forholdet mellem hjem, hjemland, hjemløshed og hjemve i en tid, hvor valget tilsyneladende står mellem nationalisme og globaliseringens nye undertrykkelsesformer⁸. Der er ligeledes behov for at kritisere de politikere, der endnu ikke har indset, at Pia Kjærsgaard med følge lever af at spille den evigt forurettede personage, der har gjort ressentimentet til sit varemærke og tilsyneladende lever godt af det, samtidig med at hun med mellemrum trækker "repatrieringskortet". Der er endelig behov for at støtte de unge, der på hver deres måde gør op med forskellige former for racisme, nationalisme og etnicisme i deres søgen efter en global etik, og i samme åndedræt forsøger at udvikle nye bindestregsidetit⁹.

Noter

1. Der er en række forfattere, der har understreget denne modsætningsfyldte tendens. Se fx. Gilroy 2000. London.
2. Common-sense racismen er den racisme, der tages for givet, og ikke behøver nogen yderligere forklaring. Det er dens "taget-for-givethed", der gør den så betydningsfuld, idet det er dens "naturlighed", der gør, at den nægter at afprøve sine egne præmisser og den lukkede cirkel, den befinder sig i. Se Rogilds 1988:295.
3. Se fx. *The Future of Multi-Ethnic Britain*. The Parekh Report. London 2000.
4. Se Rogilds. 1988: 152f. for en belysning af problem-offer-symmetrien og Hage 1998 for en belysning af forholdet mellem racisme og nationalisme.
5. En af pointerne i Martin Barkers "The New Racism" er, at den nye racisme ikke kan begrænses til at omfatte det yderste højre i form af det daværende National Front. Se Barker 1981:25f.
6. Se interviewet med Gilroy *Neither Jews nor Germans: where is liberalism taking us?* på

www.opendemocracy.net 12.6.2002.

7. Diken og Laustsen hævder i den forbindelse, at en søgen efter det danske på paradoks vis fortæller, at den danske kultur allerede er tabt, og at der ikke er nogen form for oprindelighed at finde eller vinde. Se Diken & Laustsen 1999a og Diken & Laustsen 1999b:59–80.

8. Se Brah & Coombes 2000 og Hedetoft 2002 for en perspektivering af denne problematik.

9. Se Morck 1998 for et ud af flere bud på denne problematik.

Litteratur

- Andersson, Mette 2000: *All five fingers are not the same. Identity work among ethnic minority youth in an urban Norwegian context*. Universitetet i Bergen.
- Azar, Michael 2001: "Den äkta svenkheten och begärets dunkla objekt". I: Sernhede, Ove & Thomas Johansson (Red.). *Identitetens omvandlingar*. Göteborg: Daidalos.
- Back, Les 1996: *New ethnicities in urban culture*. London: UCL Press.
- Barker, Martin. 1981. *The new Racism*. London: Junction Books.
- Brah, Avtar & Annie E. Coombes (Eds.) 2000: *Hybridity and its discontents*. London: Routledge.
- CCCS 1982: *The Empire Strikes Back*. London: Hutchinson.
- Cohen, Phil (Ed.) 1999: *New ethnicities, old racisms*. London: Zed Books.
- Diken, Bülent & Carsten Bagge Laustsen 1999a: "Globaliseringens nomader". *Information*. Kronik. 19. Juni 1999.
- Diken, Bülent & Carsten Bagge Laustsen 1999b: "Den evige nomade". I: Simonson, Bæk Jørgen (Red.) *Visioner for religionsfrihed, demokrati og etnisk ligestilling*. København: Rådet for etnisk ligestilling: 59 – 80.
- Fanon, Frantz 1967: *Towards the African Revolution*. N.Y. Monthly Review Press.

- Gilroy, Paul 1988: *There Ain't no Black in the Union Jack*. London: Hutchinson.
- Gilroy, Paul 1990: "The End of Anti-Racism". In Ball, Wendy & John Solomos (Eds.) *Race and Local Politics*. London: MacMillan Press: 191 – 210.
- Gilroy, Paul 1993: *The Black Atlantic*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Gilroy, Paul 2000: *Between Camps: Nations, cultures and the allure of race*. London: Penguin Books.
- Hage, Ghassan 1998: *White Nation: Fantasies of white supremacy in a multi-cultural society*. Annandale, New South Wales: Pluto Press.
- Hedetoft, Ulf 2002: "Discourses and Images of Belonging: Migrants between "New Racism"", *Liberal Nationalism and Globalization*. AAU. AMID Working Paper Series No.5.
- Hervik, Peter 1999: *Den generende forskellighed*. København: Hans Reitzel.
- Ifversen, Jan 2002: Er DF racistisk? *Information*. 12. Juni 2002.
- Karpantschof, René 2002a: "Er Dansk Folkeparti racistisk?" *Kronik. Information*. 14. Maj. 2002.
- Karpantschof, René 2002b: *Populism and Right Wing Extremism in Denmark 1980 – 2001*. KU. Sociologisk Institut. Sociologisk Rapportserie nr. 4. 2002.
- Mørck, Yvonne 1998: *Bindestregsdanskere: Fortællinger om køn, generationer og etnicitet*. København: Forlaget sociologi.
- Pred, Allan 2000: *Even in Sweden*. Los Angeles: University of California Press.
- Report, The Parekh 2000: *The Future of Multi-Ethnic Britain*. London 2000.
- Røgilds, Flemming 1988: *Rytme. Racisme & Nye Rødder*. København: Politisk Revy.
- Røgilds, Flemming 1995/98: *Stemmer i et grænseland: En bro mellem unge indvandrere og danskere?* København: Politisk Revy.
- Røgilds, Flemming 2000: *Charlie Nielsens Rejse: Vandringer i multikulturelle landskaber*. København: Politisk Revy.
- Røgilds, Flemming 2001: Kulturstudiernes identitetskriser. I *Social Kritik* nr. 74:54–60.
- Røgilds, Flemming 2002: "Bander i blokland". I *Social Kritik* nr. 81: 24 – 41.
- Räthsel, Nora 1997: *Gegenbilder: Nationale Identität durch konstruktion des Anderen*. Opladen. Leske und Budrich.
- Schierup, Carl-Ulrich 1993: *På kulturens slagmark*. Esbjerg: Esbjerg Universitetsforlag.
- Sernhede, Ove 1999: "Kultur och identitet i förändring" (sm.m. Thomas Johansson & Mats Trondman). I: Johansson, Thomas; Sernhede, Ove & Trondman, Mats (Red.) *Samtidskultur*. Nora. Nya Doxa.
- Solomos, John & Les Back 1996: *Racism and Society*. London: MacMillan Press.
- Taguieff, Pierre-André 1999: "The new cultural racism in France". In: Bulmer, Martin & John Solomos (Eds.) *Racism*. Oxford: Oxford University Press: 206–213.
- Ålund, Aleksandra 1997: *Multikultungdom*. Lund: Studentlitteratur.
- Flemming Røgilds
E-mail:
Flemming.Røgilds@sociology.ku.dk